

Levelek Edithez

ENDRE:

Ezért a levélért meg foglak szidni. Fájt olvasni, meg jól is esett. Az esett jól, hogy végre akarsz már valamit. És az fájt, hogy az én időszakos örültségeimet Te valami hidegen kiszámított dolognak véled. Az a „pesti nő” pedig, akit Te szeretnél látni, azt hiszem, nagyon csodálkozna ezen a kívánságodon. Én egy lányhoz közeledem lélekkel, és az Te vagy. A többi lehet, hogy időszakosan, egy villanásnyira magára vonja a figyelmemet, de ugyanezt egy szép ló, vagy jó motor is megcselekszi. Nem érzed, amikor összekarolunk, és megérezzük, ha másik lábbal lépünk, hogy ez a parányi dolog is több, mint az egész körülöttünk mászkáló társaság? Ez pedig így van, és neheztelni fogok, ha nem hiszed.

Amit azzal a máshoz menéssel és mulatással kapcsolatban írtál:

Lehet, hogy én is igazságtalan vagyok, de Te is az vagy. Nézd, Neked ott az osztály. Mindenkit ismersz, kedvelnek. Jól érzed magad a klubdélutánjaitokon, én pedig itt Pesten elég ritkán megyek valahová, a barátaimat is ritkábban látom otthon. Tudod, nekem is szükséges egy kis hancúrozás ezekkel a srácokkal, és furcsa, de én is szeretem jól érezni magam. A lányok szerepe tizedrendű. Azt írod, akaratodon kívül meg fognak nézni. Ez lehetséges, de amit állítottál, kétélű dolog. Én azt mondom majd, hogy mással szórakozol és én hűtlenkedem? Ugyanilyen valószínű, hogy ha én észrevettem valamit, azt mondod: „Nem tehetek róla, megnézett. Csinos vagyok”. Szóval ez nem olyan egyszerű ám, kis bogaram.

Aztán kicsit dühös is lettem a leveled végefelé. Meggyőzted magad is, hogy minden, amit én mondok, alaptalan és piszkos dolog. Nézd Editke, vedd elő azt a levelet, amit írtam egyszer, és amit már nézegettünk is. Terítsd magad elé, és cáfolgasd. Akkor is nagy dirrel–durral hozzáfoglál, azt mondtad, semmi sem igaz, de hát mi nem igaz benne? No mi? Neked azért kényelmetlen a múlttól beszélni, mert a jelen szebb és harmonikusabb. Lehet, hogy én voltam a gazember a kezdeknél, de a folytatásról Te gondoskodtál. És ne sértődj meg, ha azt mondom, volt olyan piszkos dolog, mint az enyém.

Amit akkor este a hűségedről mondtam, azt tartom. Te hű vagy, amíg a szerelmed vagy a szereteted tart. És azután mi lesz? Ha eljön az az idő, amit Anyukád mond? Ha rájössz, hogy sokkal hitványabb vagyok, mint hitted? Elválsz, mert a férjed Te nem csalod meg? Olvastam Kóbor Tamásnak egy novelláskötetét és rájöttem, miért gyűlölöm én a Te köreidet. Azért, mert érzem, hogy előbb–utóbb elvesznek tőlem. Odagyűltek köréd. Melyik volt tőlem különb egy hajszállal is? Többet tudtak, intelligensebbek vagy jellemesebbek voltak? Nem. És mégis jól érezted ott magad, mert egyívásúak voltatok. Itt azt érezted, hogy „nem imponál már a vad akarás, mert megtaláltam az igazit”. Hát egy ilyen úri csavargó fog elszedni tőlem.

EDIT:

Nagyon le kellene becsülnöm Téged, hogy „időszakos örültségedet hidegen kiszámított dolognak véljem”! De honnan is következtetsz erre? Azt is tudom, hogy

Te nem tudsz kiszámított lenni! Ami jön, az jön. Te szangvinikus természet vagy, tipikusan. Nem veszem kiszámítottságnak, csak soha előre nem várható villámnak a derült égből. Úgy szeretném, ha sikerülne ezeknek eltűnniük közülünk! Olyan rossz és igazságtalan vagy néha, de remélem, hogy majd kinövöd, vagy akarod levetkőzni, vagy megszokom!

Ami pedig a hűségemet illeti, arról csak annyit, hogy én nem fogok kiszerezni Belőled! És én arra soha nem jövök rá, hogy Te hitványabb vagy, mint gondoltam. Ez egyszerűen csacsiság, mert én nagyon jól tudom, hogy Te milyen vagy, és ebben egy pirinkót sem csalódhatok! Akiket Te „az én köreimnek” nevezel, azokról magad is tudod, hogy nem az enyéme, hogy az égvilágon semmi közöm velük, hozzájuk. És senki, pláne ezek közül senki, nem fog elvenni tőled!

ENDRE:

Egyszer valamelyik Sándor pápa vendégül látta valamennyi nobilist és nobilitást, akik politikai vagy gazdasági ellenfelei voltak. A Borgiák véréből származott az az úr, abban a fészekben költötték, ahol kartársnőd, Lucrecia is csiripelt, tehát tettét nem lehet csodálni. Szerette ez a banda a pompát és a halálhörgést, eredeti módon tudott lelkes barmokat exportálni a pokolba. Szóval kérlek, folyt a bor, majdnem olyan dúsan, mint a vér, csillogtak a kelyhek, lesték az öreg egyházfőt, mondogatták ezek a torz embertestekbe ágyazott sakálok, hogy „no, az öreg se húzza sokáig, oh mia Maria, segítsd gyorsan a kötényedbe”! Az öreg úr ekkor megtörölgette arany keresztjét, rendbetette öltözékét, felállt, s mintha egy kedves meglepetést közölné, ravasz-kás mosollyal harsogta: „Hölgyeim és Uraim, engedjék meg, hogy tudtukra adjam, önök mindannyian meg vannak mérgezve”. S amint meredt szemekkel felugráltak, orvos után kiáltozva, bölcs nevetéssel, öreges fejcsóválással mondta: „Késő!”

Tegnap gyalogoltam haza és egyszerre megszólal a jobbik eszem: „Te tökkelütött hülye. Engedd meg, hogy közöljem: meg vagy mérgezve”. S amint az én rosszabb (ki tudja, tényleg rosszabb-e) eszem felpattant gögösen és büszkén tiltakozni, a szívem csendes derűvel, nyugodt higgadsággal integetett: „Késő!”

Bizony, Editke, Editkém, kis szívem, késő. Mert amikor Rád veszekszem, soha nem Téged illetnek a szemrehányások, hanem engem. Csak akkor kezdek pörölni, ha okot látok rá. (Most nem az a lényeg, hogy van-e, hanem, hogy látom vagy nem.)

Én azelőtt soha nem veszekedtem lányokkal, mert leléptem, ha nem úgy tettek, ahogy vártam. Dühöngök magamra, de Veled szemben képtelen vagyok ilyesmire. És ha Veled kiabálok, önmagam akarom meggyőzni, hogy Te sem vagy különb a többinél, és rájövök, hogy késő. A szívemre csepegtetett édes aqua toffana hat, már elfelhőzte az agyamat is, a kutya szentségít neki.

Én, hidd el, nagyon jól érzem magam így, csak azért szó, ami szó. Te lebbentgeted néha ezt a kedves és simogató füstöt. Akkor, azokban a percekben, mikroszkópon keresztül nézem a világot, Téged, és ez kellemetlen. Nem tudom, tényleg úgy szeretsz-e, ahogy mutatod, de feltételezem, mert ez észszerű. Ha akarod, elmondok egy-két dolgot ezzel kapcsolatban. Sok van, de majd rendszerezek. Tegnap azt az éjjelizenét említetted. Nézd, ehhez semmi közöm, sőt, lehet, hogy jobban örülök neki, mint Te, mert csúnya lányok nem kapnak szerenádot, s ha tőlük kapod is a muzsikát, én adom a csókot. Ezt pl. absolute nem kellett volna említened, ez a

Te magánügyed, hiszen hasonló módon azt is kötelességednek tekinthetnéd, hogy elmondod, kik és mit mondtak Neked az iskolában, milyen grimasszal, gesztussal. Bár itt is volt egy kis suskus, mert Te éppen olyan jól tudod, ki adta, mint én, de azért (lehet, hogy a saját érdekemben, a nyugalom végett) be akarsz kormozni, hogy semmit sem tudsz. Ezt például nem értem, mi a frásznak csinálod!?

Hanem, hogy Gabi járt nálad, és erről hallgat a krónika, a fene egye meg, ez baj. Feltételezem a legjobb szándékot, a tapintatot részedről. Kétségbeesem, mennyire nem ismersz. Idehallgass, te kis csacsi! Ha engem félre akarsz vezetni (ne mérgeledj, nem komoly mértékben gondoltam, csak amennyire a legbecsületesebb lány vagy asszony is megteszi), mindig igazat mondj! Nem érzed, mit jelent nekem az, hogy Te elhallgatsz előttem valamit ezen vonalon? Olyan színe van a dolognak, hogy Te azokkal paktálsz, és nem állsz mellettem. Nyavalyogtam előtted, torkig vagyok vele. Kunyeráltam és kérencséltem, undorodom magamtól. A szívem elvetted, de a gerinccességemet nem adom még Neked se. Bizonyára összehasonlítottál bennünket, ha nem látod, kik ők és ki vagyok én, vak vagy, esetleg én nem érek annyit, amennyire tartom magam. Ebben az esetben pedig nem folytatok szélmalomharcot. Sajnálom, hogy abból a bandából Gabit is ostobának és hazugnak kellett találnom. Ostobának, mert beugrott az én szimulált, mutatott jámborságomnak akkor este, úgy gondolta, én vagyok a Bamba Pacák, akinek minden szép hülyeséget be lehet mesélni egy pohár bor mellett. Megittam a bort, és kifordítottam a lelkét. Szidtalak előtte, megjátszottam a búsmagyart, és nem volt annyi becsület benne, hogy pár igaz szóval megvédjen Téged. Ahol ilyen az első, milyen lehet a többi? Engem akartok rángatni, kis buták, és én sakkozom veletek. Mióta Anyukád azt mondta, hogy én károsan hatok a szándékaidra, tudod, hogy minden kezdeményezést Neked engedek át. Válassz szívem! Vegyük könnyen egymást, juttass majd egy-két órát nekem is, és tőlem több korholó szót nem fogsz hallani; vagy csináljuk szívvel a dolgokat, állj mellém, ne húzódozva és félig-meddig, és akkor azt hiszem, boldogok leszünk. De ez a következőkkel jár: szépen megírod, vagy megmondod mindegyiknek, tűnjenek a frászba el, ne ólálkodjanak körülöttem. Ha ez ellen kapálózik gyengéd lelkületed, gyűjtsd egybe őket, majd tartok egy oktatóbeszédet nekik, hogy szétáll a fülük, és a kéjtől nem találnak haza. Nincs kizárva, hogy tényleg be akarlak skatulyázni, de akkor melléd ülök én is. Ezzel kapcsolatban még, hogy megnyugtassalak: azt hiszem, azzal Te is tisztában vagy, hogy a tehetséged nem egy szűk társaság előtt kell megmutatnod, hanem az életben. (Tudod, nagy „é”-vel, három felkiáltójellel.)

Tudod, az utóbbi időben az odaadásoddal már túlságosan az ujjaid köré csavartál, ez pedig egyikünknek sem jó. Hála isten, magamhoz tértem, és újra az vagyok, aki vagyok.

EDIT:

Elhiszem, hogy nem mindig viselkedtem úgy azelőtt, ahogy kellett volna, nem mindig kerestem a kedved és a társaságod, és nem is akarom hazudni, hogy közben állandóan Rád gondoltam. Már tudom, hogy ez ronda dolog, de néha bizony fogalmam sem volt, hogy mi lehet a helyes. Most magam kerülök boncolásra! Én nagyon, de nagyon gyenge és tanácstalan vagyok, és feltétlenül szükségem van irányítóra, Rád, és ezt a szerepet senki nem tudná betölteni Rajtad kívül. A kettőnk viszonyában részemről ez az önzés, azaz ez jelenti, hogy kiegészítesz engem. A baj ott van, hogy én nem egészítelek ki Téged, mert Neked egyszerűen nincs szükséged

kiegészülésre. A másik baj pedig, hogy Te képtelen vagy és leszel elfelejteni nekem a tavalyi nyarat és azt a társaságot, ezért nem illünk össze, mert ez mindig köztünk fog állni! Én elfelejtettem. Nem beszélünk róla, elfelejtettem. Te nem. Én a múlttal nem tudok törődni, mert ez nem volt más, csak keresés – elvesztettelek, kutattam utánad, ha nem is a Te személyed után, csak általában, és visszataláltam Hozzád. És soha, soha ilyen biztos nem voltam, soha ennyire nem állapodtam meg senkiben, és ezért az érzésemért az égen a földön minden oda tudnék adni, és mindenre képes lennék. Nem igaz, ez nem lehet bűnöm! Egy nő mindig szeleburdi bizonyos fokig, mindig lehet könnyelmű és könnyűvérű egy ideig, de ha megtalálja azt, akiért öntudatlanul is szeleburdi, könnyelmű, könnyűvérű, akkor minden elképzelhetőre képes, ez az egész női nemre áll, és ez szent meggyőződése.

ENDRE:

Régóta motoszkál bennem egy csomó dolog, most aztán nekidurálok magam, és elmondom. A portóért elnézést kérek. Kénytelen vagyok igazat adni Anyukádnak (pedig – isten bocsássa meg – nem szívesen teszem általában), tényleg nem passzolunk egymáshoz. Amíg ez kamasz-szerelem volt, packáztam és bolondoztam, de lassan komolyabbra fordul, és nem árt gondolkodni.

Editke, ugye nem sértődsz meg, ha először magamat terítem boncaszatra? Így könnyebb Téged vizsgálgatnom. Mindig restelltem a szentimentalizmusomat. Asszonyok neveltek, kényeztettek 10–12 éves koromig, lágyan asszonyosan. Apu észrevette, és ő vett kezelésbe. Mostanában beszélgettünk erről, és elmondta, hogy hallatlanul nehezére esett engem a pityergésért büntetni, és szinte ridegen, férfiasan bánni velem, amikor szeretett volna simogatni, összecsókolni. (Állítólag akkor még kedves és szeretetre méltó voltam.) Kívülállók azt állítják, hogy keménykötésű lettem, és férfias. Középiskolában már magam is előmozdítottam ezt, írtam már róla, verekedtem, miegymás. A lelkiületet – sajnos – lényegében megváltoztatni nem lehet. Ez ostobaságnak hangzik, de így igaz. Annyi, vagy több, érzékenység van bennem, mint 6 éves koromban. A cinikusság és nihilizmus jó takaró volt, 16–18 éves fiúk nem szeretik látni a gyengeséget. A farkasfalkák – (civilizált kiadásban) – az elbukót felfalják, vagy ami még rosszabb, kinevetik. Hamar beletanultam én a pofozkodásba, ittam és nőztem – már amennyire tanácsos volt –, és én lettem az előcsahos. Riadtan lestem magam, úgy óvatosan kaparásztam is visszafelé, de akkor több körülmény közrejátszott, többek között Horvát is, és szép, tiszta fiatalságot, sok melegséget sóvárogva, dühöngve és káromkodva, egy Majakovszkij mondattal ugyancsak elbúcsúztam minden álszent prédikációtól. Tudod: „Nem kell a ti vallásotok”. És közben éreztem, hogy sokkal inkább azt kellene mondanom, mint Arany János fiatal színész korában egy kacér pályatársnő hívogatására: „Késő van, instálom”. Azt hiszem, nem érted, hogy nevetséges, amit mondtam, de nem baj.

Sokszor számot vettem már magammal, és nyugodtan, minden kétely nélkül oda jutottam, hogy a hozzátartozóimat jobban szeretem az életemnél. Pedig ha sokszor blazírt is vagyok, nagyon szeretek élni. És akármilyen bitang-banálisan hangzik is, ezt az országot is szeretem (hazát mégsem mertem írni), meg az embe-
reket is. Azt hiszem, ott a hiba, hogy túl mélyen érzek, vagy kevésbé ünnepélyesen: mindent mellre szívok. Kettőnk kapcsolata pedig azért nem igazán szép és emberi, mert tudatlanul vagy kiszámítva – komédiázunk. Én adom a fád, fakír pasast, Te

pedig fordítva. Én például sokszor szeretnék egy jó nagyot sírni, ha egy kicsit is megbántottam valakit. Persze ehhez már vén szamár vagyok. Nézd Kicsim, elhatároztam, hogy őszinte leszek, s ezért ha kellemetlen, tedd le ezt a levelet. Te például tudatában vagy bizonyos dolgoknak. Például tudod, hogy a butuska arckifejezés pompásan áll, ezért, ha alkalom nyílik, felöltöd. Azt hiszem, nagyon sok természetes rafinériával vagy megverve – vagy megáldva – és tökéletesen tudod, kit hogyan kell vadítani. Istvánékkal szemben jól nevelt úrikisasszony voltál, a középosztály bájos gyermeke. Most fütyülsz az emberekre, mert ugye, ez az én programom. A fiúk kapacitásától függően osztályoztad őket. Imponált a hányavetiségem, a lobogó hajam, és lobogó reményeim. Tetszett a vadságom és modortalan modorom. (Nyakatekert.)

Azután kellemes változatosság a „fentebb stil”. A sok bájos fajankó. Ez azonban csak két hónapig kötött le. Én két évig. Most mondok valamit. Anyukád tőlem félt, vagy féltett. Pedig csak egy jól sikerült est kell, kellő hangulat – tehát semmi esetre sem az én személyem –, és alkalmazható a Cyrano-idézet: „Asszony lett a lány”. És hogyha ez nem történt meg, miattam nem történt meg két vagy három éve.

Azt mondtam Galyatetőn, fáj, hogy Te mással is jól érezted magad. Te erre foghegyről odavetted: „Ó, hát Te hányszor töltötted az idődet kellemesen”.

Hát vedd tudomásul, kisasszony, hogy egyszer sem! Mert én akárhogy adtam a bankot, akárhány lányt öleltem, és akárhányszor táncoltam festett kis ringyókkal, mindig Érted jajgattam, és otthon az ágyban miattad harapdáltam a párnát, simogattam a sötétséget, Tőled kértem bocsánatot minden szennyes csókért, és üvöltöttem Érted! De soha, egy percre sem tagadtalak meg, és egy percre sem sikerült elfelejtenem, hogy az én másik felem mással csókolózik, vagy túrára megy. Micsoda lelki prostitúció!

Hát ez az, amiért én félek Tőled, ez az átkozott könnyűvérű, felületes természet. Ez a mindent felejtő és mindenben átsikló struccpolitika. Mert nem beszélünk Gézáról, nincs Géza, és hasonló okok miatt nincs Pista, Gabi, Eli, meg az ördög tudja ki! Tévedsz. Mind van. Kéthetes magányt nem bírál ki. Szórakozni mentél velük, amiért – ezt elismerem – joggal megbántottalak. Csókolóztál, amíg én jajgattam utánad. És most ez mind elmúlt, mert elmúlt? Nagyvonalú vagy – ahol hallatlanul kicsinyesnek kellene lenni, és kicsinyeskedsz ott, ahol általában minden ember szőrszálat hasogat. A liliputiak nem hitték, hogy rajtuk kívül nagyobb ember is van, és játékháborúik nem komoly csaták. Pedig hát, ugye, nemcsak emberkék vannak, emberek is. (Igaz, hogy kevesen.)

A lobogó haj kihull, a lángoló kedv is lelohad egyszer. És a házasságot nem két hónapra köti az ember, nem is két évre, hanem két életre. Azonkívül engem nem lehet megbosszulni, mással flörtölni, másnak tetszeni, nagylábon élni, mert vagyok olyan faragatlan paraszt – hisz tudod, az apám csak ez – csak az –, hogy kis feleségem kirúgom az ajtón. Meglehetősen idejétnmúlt elveim vannak a házassággal kapcsolatban, és Te nem viselkedtél valami bizalomgerjesztő módon. Remélem, otthon minden rendben van, gyorsan írd felőle, ezt a levelet pedig bocsájtod (vagy hogy kell írni) meg. Azt teljesen felesleges írni, hogy „már megúntál, azért írsz így”, mert ha így állna a dolog, a fene veszekedne Veled.

Tavaszi futás. Diákszerelem. Budapest, 1985.

Összeállította: Baranyi Ferenc